

Oporezivanje primitaka iz radnog odnosa

Fuad Balta, dipl.ecc.

Zakonska regulativa

- **Zakon o porezu na dohodak** („Službene novine Federacije BiH“, broj: 10/08, 9/10, 44/11, 7/13 i 65/13);
- Pravilnik o primjeni Zakona o porezu na dohodak („Službene novine Federacije BiH“, broj: 67/08, 4/10, 86/10, 10/11, 53/11, 20/12, 27/13, 71/13, 90/13, 45/14, 52/16, 59/16 i 38/17);
- **Zakon o doprinosima** („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/98, 54/00, 16/01, 37/01, 1/02, 17/06, 14/08, 91/15 i 104/16);
- Pravilnik o načinu obračunavanja i uplate doprinosa („Službene novine Federacije BiH“, broj. 64/08, 81/08, 98/15, 6 /17 i 38/17);

- **Zakon o plaćama i naknadama u organima vlasti Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine Federacije BiH", broj 45/10 i 11/12);
- Uredba o naknadama koje nemaju karakter plaće („Službene novine Federacije BiH“, broj: 63/10, 22/11, 66/11 i 51/12);
- Uredba o naknadama za službena putovanja („Službene novine Federacije BiH“, broj:44/16 i 50/16);
- Kolektivni ugovor za službenike organa uprave i sudske vlasti u Federaciji BiH – prečišćeni tekst („Službene novine Federacije BiH“, broj: 23/17);
- **Zakon o radu** („Službene novine Federacije BiH“, broj: 26/16);
- Opći kolektivni ugovor za teritoriju Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 48/16);

ELEMENTI ZA OBRAČUN PLAĆE RADNICIMA BRUTO/NETO OSNOVICE ZA OPOREZIVANJE U PRIVREDI I VANBUDŽETSKIM ORGANIZACIJAMA, DRŽAVNOJ SLUŽBI I SAMOSTALNIM DJELATNOSTIMA

- Saglasno članu 75. Zakona o radu, plaća radnika utvrđuje se **kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu**
- Plaća za obavljeni rad i vrijeme provedeno na radu sastoji se od:
 - **osnovne plaće,**
 - **dijela plaće za radni učinak i**
 - **uvećane plaće** iz člana 76. Zakona, u skladu sa kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu

Najniža plaća

- Prema Općem kolektivnom ugovoru, najniža plaća se utvrđuje tako što se najniža satnica množi sa brojem sati u fondu rada za pojedini mjesec
- Najniža satnica za 2016. godinu, prije oporezivanja ne može biti manja od **2,31 KM** (izuzetno, po granskim kolektivnim ugovorima, najniža satnica je 1,62 KM)
- Najniža satnica sadrži porez na dohodak, a utvrđeni iznos se povećava za doprinose iz plaće

Osnovna plaća, radni učinak i povećanje plaće

- **Osnovna plaća**, prema **Općem kolektivnom ugovoru**, je novčani iznos koji je poslodavac dužan isplatiti radniku za rad sa punim radnim vremenom i normalnim uslovima rada **za odgovarajući posao**
- Elementi za utvrđivanje **osnovne plaće** i **dijela plaće za radni učinak** utvrđuju se prema granskom kolektivnom ugovoru i pravilniku o radu, odnosno ugovorom o radu za poslodavce koji nisu obavezni donijeti pravilnik o radu (stručna sprema, složenost posla i td.)
- **Osnovna plaća**, prema **Kolektivnom ugovoru za službenike organa uprave i sudske vlasti**, utvrđuje se množenjem koeficijenta platnog razreda, odnosno grupacije poslova u kojoj je razvrstan s osnovicom za plaću

Osnovna i najniža plaća u organima uprave i sudskoj vlasti

- **Osnovna plaća**, prema **Kolektivnom ugovoru za službenike organa uprave i sudske vlasti**, utvrđuje se množenjem koeficijenta platnog razreda, odnosno grupacije poslova u kojoj je razvrstan s osnovicom za plaću
- **Osnovica za obračun plaće** utvrđuje se pregovorima između Vlade FBiH, vlada kantona, gradonačelnika, općinskih načelnika (poslodavca) i sindikata s tim da se **najniža plaća** utvrđuje u visini od 50-70% prosječne neto plaće isplaćene po zaposleniku u Federaciji BiH, prema posljednjem objavljenom statističkom podatku
- *Komentar: Bilo bi realnije da je osnovica za obračun plaće utvrđuje na bazi određenog iznosa najniže plaće (kao što je to urađeno u nekim granskim ugovorima)*

- Članom 76. Zakona propisano je da radnik ima pravo na *povećanu plaću za*:
 - otežane uvjete rada,
 - prekovremeni rad i noćni rad, te za
 - rad na dan sedmičnog odmora, praznika ili nekog drugog dana za koji je zakonom određeno da se ne radi, u skladu sa kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu

Općim kolektivnim ugovorom je propisano da radnik ima pravo na povećanu plaću za:

- Prekovremeni rad - 25% od neto satnice
- Noćni rad - 25% od neto satnice
- Rad na dan sedmičnog odmora - najmanje 15% neto satnice
- Praznici – 40% neto satnice

Napomena: Kolektivnim ugovorom za organe uprave propisano je na isti način pravo na povećanu plaću, sa istim procentima

Radni staž

- Prema **Općem kolektivnom ugovoru**, osnovna plaća se povećava za **0,4 %** za svaku godinu radnog staža **kod poslodavca sa kojim ima zaključen Ugovor o radu**
- Prema **Kolektivnom ugovoru za službenike organa uprave i sudske vlasti**, osnovna plaća se uvećava za iznos od **0,4-0,6%** za svaku godinu staža osiguranja, s tim da ukupno povećanje plaće po ovom osnovu ne može biti veće od 20%
- *Radni staž treba obračunavati posebno za svakog radnika i mijenjati na dan svake navršene godine radnog staža istog*

Ugovaranje bruto plaće

- *Citirane su odredbe propisa koji se odnose na osnovne elemente plaće, (zavisno od složenosti posla, radnog staža i td.) u vezi su sa izborom formule za preračun neto plaće na bruto plaću u skladu sa propisima o porezu na dohodak*
- *S obzirom da je veliki broj poslodavaca primjenjivao formulu iz člana 20. Pravilnika o načinu obračunavanja i uplate doprinosa (kada je isti iznos neto plaće za zaposlenike koji obavljaju istu vrstu posla), potrebno je istaći da je riječ o postupanju koje je u direktnoj suprotnosti sa propisima o porezu na dohodak, jer lični odbici nemaju nikakav efekat na plaću zaposlenika*

Formule za preračunavanje neto plaće u bruto plaću

Formule za preračunavanje neto plaće u bruto plaću

- Član 49. Zakona o porezu na dohodak:

$$\text{Bruto} = \frac{\frac{\text{neto plaća uposlenika} \times 95}{100}}{100 - \text{zbirna stopa doprinosa iz plaće}} = 1.52555$$

- Član 17. Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak:

$$\text{Bruto} = \frac{\text{zbirna stopa doprinosa} \times 100}{100 - \text{zbirna stopa doprinosa} + 1} = \text{koeficijent} = 1.4493$$

- Član 20. Pravilnika o načina obračunavanja i uplate doprinosa

$$\text{Bruto} = \frac{(\text{neto plaća} - \text{lični odbici}) / 0,90 + \text{lični odbici}}{0,69}$$

Primjena formula

Član 49. Zakona o porezu na dohodak:

- Obavezna primjena za poslodavce koji do početka primjene Zakona nisu prešli na utvrđivanje plaća svojih zaposlenika u bruto iznosu

Član 17. Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak:

- Kada poslodavac sa zaposlenikom ugovori isplatu naknade za rad u iznosu koja čini razliku između bruto naknade i obaveznih doprinosa iz te naknade
- U slučaju da poslodavac umjesto u novcu plaću zaposlenika nadoknadi u materijalnim dobrima i/ili uslugama, pri čemu se tržišna vrijednost tih stvari i/ili usluga sa uračunatim PDV-om smatra neto naknadom u kojoj je sadržan porez
- Kod obračuna poreza na dohodak i doprinosa **za koristi**

- Član 20. Pravilnika o načinu obračuna i uplate doprinosa Ukoliko poslodavac sa zaposlenikom ima ugovoren iznos neto plaće – kada poslodavac ugovori sa svim zaposlenicima takve bruto plaće, da im isplaćuje “nekadašnje” neto iznose – svima iste, pri čemu nema efekata od ličnih odbitaka na visinu plaće.
- *Komentar:* u ovom slučaju bruto iznosi svih zaposlenika su različiti, zavisno od ličnih odbitaka, ovakav način ugovaranja iznosa plaće je nepravilan sa stanovišta Zakona o radu...
- Međutim, ovo je važna formula kod obračuna plaća po presudama, s obzirom da se mora isplatiti neto iznos, bez poreza na dohodak, “na ruke”, ali bez poreznih odbitaka koji su uključeni u formulu.

$$\text{Bruto} = \frac{\text{neto plaća} / 0,90}{0,69}$$

Reducirana formula iz člana 17. Pravilnika o načinu obračuna i uplate doprinosa

Prihodi koji se ne smatraju dohotkom (član 5. Zakona o porezu na dohodak)

Prihodi koji se, u smislu člana 5. Zakona, ne smatraju dohotkom su:

- Prihodi po osnovu učešća u raspodjeli dobiti privrednih društava (**dividende ili udjeli**)
- **Penzija rezidenta**, bilo da je stečena u inostranstvu ili u Bosni i Hercegovini
- **Pomoći i druga primanja ostvarena po osnovu posebnih propisa o pravima ratnih vojnih invalida i civilnih žrtava rata, osim plate**
- **Socijalne pomoći**, primanja odnosno donacije koje fizička lica ostvaruju po osnovu darovanja pravnih i fizičkih lica za zdravstvene potrebe (operativne zahvate, liječenja, nabavka lijekova i ortopedskih pomagala), koja nisu plaćena osnovnim, dopunskim ili privatnim zdravstvenim osiguranjem

- Dječiji dodatak i novčana sredstava za opremu novorođenog djeteta
- Nasljedstva i pokloni, na koje se porez plaća po drugim federalnim ili kantonalnim propisima
- Prihodi od prodaje imovine koja je korišćena u lične svrhe;
- Nadoknada štete u slučaju elementarnih nepogoda
- Isplata osigurane sume ili druge naknade štete načinjene na imovini, u iznosu koji je upotrebljen za zamjenu ili popravku oštećene imovine
- Nagrade osvojene, odnosno dobijene za pokazano znanje u novcu, stvarima i/ili pravima osvojene na kvizovima i sličnim takmičenjima

- Prihodi zaposlenika po osnovu **naknada, pomoći i/ili nagrada**, isplaćeni od poslodavca za jedan poreski period, **najviše do iznosa utvrđenog posebnim propisom** (Zakonom, uredbom, kolektivnim ugovorom i dr) – *vidjeti član 14. Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak*
- **Nagrade za izuzetna dostignuća u oblasti obrazovanja, kulture, nauke i drugo**, koje dodjeljuju državni organi povodom obilježavanja značajnih datuma

Prihodi na koje se ne plaća porez na dohodak (član 6. Zakona o porezu na dohodak)

Porez na dohodak ne plaća se na:

- Prihode po osnovu **naknada za vrijeme nezaposlenosti i spriječenosti za rad** koji su isplaćeni na teret vanbudžetskog fonda
- **Prihode invalidnih lica** koja su zaposlena u privrednom društvu, ustanovi ili radionici za radno i profesionalno osposobljavanje i rehabilitaciju invalida (*postoji obaveza uplate doprinosa od 1. jula 2012. godine, uz refundiranje od Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i osposobljavanje osoba sa invaliditetom*)
- Prihode po osnovu **naknada za tjelesna oštećenja, umanjenu radnu sposobnost i naknada za pretrpljene neimovinske štete** (*ove naknade se ne mogu poistovjećivati sa otpremninama u slučaju sporazumnog prekida rada*)
- Prihode po osnovu **naknada šteta** zaposlenicima po osnovu posljedica nesreće na radu

- Prihode po osnovu **nagrada članovima Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine i nagrada za tehničko-tehnološke inovacije**
- **Naknade osuđenim licima** za vrijeme odsluženja kazne u vaspitno-popravnim, odnosno kazneno-popravnim ustanovama
- Mjesečne prihode po osnovu **stipendija učenika i studenata na redovnom školovanju**, a najviše do iznosa od 75% prosječne neto plaće po zaposlenom u Federaciji, prema posljednjem objavljenom podatku nadležnog organa za statistiku

- **Prihode koje ostvare učenici i studenti** preko učeničkih i studentskih zadruga u toku jedne kalendarske godine, do iznosa četiri mjesečne prosječne plate zaposlenih u Federaciji, prema posljednjem objavljenom podatku Federalnog zavoda za statistiku
- **Nagrade učenicima i studentima osvojene na takmičenjima** u okviru obrazovnog sistema i organizovanim školskim i visokoškolskim takmičenjima do visine dvije prosječne neto plaće po zaposlenom u Federaciji, prema posljednjem objavljenom podatku nadležnog organa za statistiku
- **Naknade plaća isplaćene licima za vrijeme trajanja prekida posla za koji zaposlenik nije kriv** (*u slučajevima više sile, npr. poplava, ali NE i u slučajevima isplate naknade plaće po sudskim presudama; postoji obaveza uplate doprinosa*)

- Prihode po osnovu kamate na štednju u bankama, štedionicama i štedno-kreditnim zadrugama, bankovnim računima (žiro-račun, devizni računi, i dr.) i kamate na državne obveznice
- Prihode po osnovu zateznih kamata na isplaćene plaće i razlike plaća po odlukama nadležnih sudova
- Prihode fizičkih lica po osnovu isplaćenih premija životnog osiguranja koji imaju karakter štednje, kao i isplaćene prihode po osnovu dobrovoljnog penzijskog osiguranja, koje isplaćuju društva za osiguranje i reosiguranje koja imaju sjedište na teritoriji Federacije, a koji potiču od uplaćenih premija na koje su plaćeni obavezni doprinosi i porez na dohodak

- Dobitke ostvarene učešćem u nagradnim igrama koje organizuju privredna društva u propagandne svrhe, a koji se isključivo odnose na proizvod ili paket proizvoda iz vlastitog asortimana, ukoliko tržišna vrijednost takvog dobitka nije veća od 1.000,00 KM

- **Prihodom od nesamostalne djelatnosti** smatra se: bruto plata koju zaposleniku isplaćuje poslodavac po osnovu ugovora o radu, odnosno radnog odnosa ili daje u stvarima, koristima, protivuslugama i/ili u vidu premija i drugih prihoda, za rad obavljen po njegovim uputama, osim prihoda iz članova 5. i 6. Zakona o porezu na dohodak

Oporezivim prihodima od nesamostalne djelatnosti smatraju se i:

dodatni prihodi po osnovu naknada, pomoći i slično, koje poslodavac isplati zaposlenicima iznad iznosa utvrđenih Pravilnikom o primjeni Zakona o porezu na dohodak

- plaće koje umjesto poslodavca isplati drugo lice
- zaostale plaće odnosno razlike plaća koje se odnose na protekle porezne periode, a koje se zaposleniku ili bivšem zaposleniku isplaćuju u tekućem poreznom periodu na osnovu sudske presude osim iznosa zateznih kamata koje se u ovom slučaju ne smatraju oporezivim prihodom od nesamostalne djelatnosti
- svi drugi prihodi po osnovu i u vezi sa nesamostalnom djelatnošću

Koristi koje su primljene po osnovu nesamostalne djelatnosti ulaze u dohodak, i to:

- korištenje vozila i drugih sredstava za lične potrebe
- smještaj, hrana kao i korištenje drugih dobara i usluga koji su besplatni ili po cijeni koja je niža od tržišne cijene
- odobreni beskamratni krediti ili krediti sa kamratnom stopom koja je niža od tržišne kamratne stope
- izmirivanje ličnih troškova od poslodavca
- izmirivanje ili oprost dužničke obaveze od poslodavca

Isplata plaće u materijalnim dobrima -KORISTI

- Prema propisima o porezu na dohodak i doprinosima, plaća isplaćena materijalnim dobrima predstavlja prihod od nesamostalne djelatnosti i ima, praktično, isti poreski tretman kao i plaća isplaćena u novcu
- Prema članu 17. stav 2. Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak, u slučaju da poslodavac umjesto u novcu plaću zaposleniku nadokandi u materijalnim dobrima i/ili uslugama, tržišna vrijednost tih stvari i/ili usluga sa uračunatim PDV-om smatra se neto naknadom u kojoj je sadržan porez, koja se radi utvrđivanja osnovice za obračun akontacije poreza na dohodak mora preračunati u bruto iznos primjenom koeficijenta:

$$\frac{\text{Zbirna stopa doprinosa} \times 100}{100 - \text{zbirna stopa doprinosa}} : 100 + 1 = \text{koeficijent } 1,4493 \text{ približno}$$

Korist – službeni automobil

- Propisima o porezu na dohodak nije predviđena mogućnost korištenja službenog automobila za prevoz na posao i sa posla, već je naknada navedenih troškova utvrđena u visini koštanja cijene karte prevoza, s tim da je u slučaju korištenja vlastitog automobila visina navedene naknade ograničena na iznos cijene jedne i po mjesečne karte u javnom saobraćaju na odobrenoj relaciji
- S druge strane, propisan je način obračuna koristi prilikom korištenja službenog automobila za privatne svrhe
- *Komentar* – službeni auto odlukom 24 sata na korištenje zaposleniku (komercijalistima, zaposlenicima u građevinarstvu, u djelatnosti osiguranja i slično)

Primjer:

- *Direktor firme koristi poslovno luksuzno vozilo i izvan radnog vremena, pri čemu ne postoji odgovarajuća odluka drugih organa o korištenju vozila kao ni putni nalozi koji bi trebali da prate korištenje vozila*
- Kod korištenja vozila, prihod se utvrđuje prema opsegu stvarnog korištenja vozila u privatne svrhe u skladu sa evidencijom o prijeđenoj kilometraži, na način da se pređena kilometraža množi sa 20% prosječne cijene naftnih derivata po pređenom kilometru

- Poslodavac je dužan da vodi **putne naloge** za putnička vozila u kojima će se posebno evidentirati pređena kilometraža službenog vozila, kako u službene, tako i u privatne svrhe radi utvrđivanja ostvarene koristi, odnosno iznosa za koji će se evidentno uvećati osnovica za obračun poreza na dohodak zaposlenika (direktora) koji je koristio službeni automobil u privatne svrhe

Putni nalog

- Prema članu 7. stav 1. Pravilnika o obaveznom sadržaju i načinu popunjavanja obrasca putnog naloga („Službene novine Federacije BiH“, broj: 7/07), za svaki prijevoz, odnosno za prijevoz **koji traje duže od jednog dana**, prijevoznik, odnosno druga pravna osoba – vlasnik motornog vozila mora izdati putni nalog koji važi do završetka prijevoza, odnosno povratka vozila u sjedište nalogodavca
- Shodno stavu 2. istog člana Pravilnika, za sve prijevoze u toku jednog dana nalogodavac može izdati jedan putni nalog za motorno vozilo
- Prema tome, poslodavcima je omogućeno da vode **jedan nalog za više prijevoza u toku jednog dana**; međutim ne postoji mogućnost vođenja sedmičnog, odnosno mjesečnog zbirnog putnog naloga za više prijevoza u toku sedmice ili mjeseca

Obracun i uplata poreza i doprinosa prilikom koristenja službenog vozila u privatne svrhe (koristi)

- Primjer načina obracuna i plaćanja poreza i doprinosa ako npr. zaposlenik pređe 100 kilometara u privatne svrhe
- **Obračun koristi bi, u slučaju pređene kilometraže od 100 km, bio:**
$$100 \times 20\% \times 2,50 \text{ KM} = 50,00 \text{ KM}$$

s tim da bi stvarna potrošnja goriva bila, naprimjer 7 litara (na 100 km) $\times 2,50 \text{ KM} = 17,50 \text{ KM}$.
- Prema Pravilniku o primjeni Zakona o porezu na dohodak, tržišna vrijednost stvari ili usluga sa uračunatim PDV-om smatra se neto naknadom u kojoj je sadržan porez, koja se mora preračunati na bruto iznos primjenom koeficijenta iz člana 17. stava 1. tog podzakonskog propisa.
- Za preračun koristi u bruto iznos koristi se slijedeći koeficijent:

Zbirna stopa doprinosa (IZ plaće) x 100 : 100+1 = koeficijent 1,4493
100- zbirna stopa doprinosa (IZ plaće)

Iznos koristi od 50,00 KM koji u sebi sadrži porez na dohodak, treba pomnožiti sa 1,4493:

$$\underline{50,00 \times 1,4493 = 72,47 \text{ KM}}$$

72,47 KM

bruto iznos

- 22,47 KM

31% doprinosa **iz** plaće

50,00 KM

- 5,00 KM

10% poreza na dohodak

45,00 KM

neto iznos

Potrebno je obračunati i doprinose **na** plaću 10,5% od 72,47 = 7,61 KM (na teret poslodavca)

- *Ovaj obračun doprinosa treba uvijek raditi uz plaću, jer je porez na dohodak uračunat u korist i nema se od čega odbiti, s obzirom da se ne isplaćuje nikakav novčani iznos u slučaju koristi*
- *Bruto iznosi koristi i plaće će se obračunati posebno jer se primjenjuju različite formule*
- Zatim će se dobijeni bruto iznosi sabrati i dalji obračun bi bio zajednički kako bi se porez na dohodak koji je uračunat u korist mogao odbiti od plaće zaposlenika:

II Plaća /obračun - primjer radi provjere konačnog zajedničkog obračuna:

1000,00	KM	bruto plaća
- 310,00	KM	31% doprinosa
690,00	KM	neto plaća sa porezom na dohodak
- 300,00	KM	osnovni lični odbitak
390,00	KM	
- 39,00		10% poreza na dohodak
351,00	+ 300 KM ličnog odbitka = 651,00 KM neto za isplatu	

Međutim, POREZ NA DOHODAK MORA UKUPNO BITI 39,00+5,00 KM = 44,00 (na plaću i korist), a zaposlenik dobija iznos plaće umanjen za 44 KM, tj. 646,00 KM

III Obračun plate i koristi zajedno:

1072,47

-332,47 31% doprinosa

740,00 KM neto sa porezom na dohodak

- 300,00 KM ličnog odbitka

440,00 KM osnovica za porez na dohodak x 10%

- 44,00 KM porez na dohodak

396,00 KM + 300,00 KM ličnog odbitka = 696.00 KM neto iznos, od čega se odbije iznos koristi 50,00 KM, **te se zaposleniku isplaćuje 646,00 KM.**

- Iznos poreza na dohodak treba biti isti bilo da je obračunat odvojeno ili zbirno i da se zaposleniku isplaćuje neto iznos plaće umanjen za porez na dohodak koji je obračunat na korist (inače bi dobio plaću 651,00 KM, a kako je riječ o istovremeno ostvarenoj koristi dobiće na ruke 646,00 KM)*
- Isto tako je važno da se obračun koristi uvijek vrši uz plaću i da uplata poreza na dohodak po osnovu ostvarene koristi "ide" istovremeno sa porezom na dohodak na plaću zbog mogućih komplikacija oko poreznog perioda za korist i unošenja u obrazac MIP-1023*

Korištenje privatnih automobila u službene svrhe

- Shodno članu 10. Uredbe o naknadama troškova za službena putovanja, državnom službeniku koji za potrebe službenog putovanja koristi putnički automobil u ličnom vlasništvu, pripada naknada u visini **15% cijene litre benzina BMB 95** na teritoriji Bosne i Hercegovine, po pređenom kilometru na odobrenoj relaciji. Isplata naknade predstavlja naknadu troškova za gorivo i amortizaciju automobila i ista ne isključuje troškove nastale po osnovu plaćene cestarine, putarine, mostarine, naknade za korištenje tunela, parkinga i drugih troškova nastalih u vezi sa prijevozom na službenom putovanju. Kod obračuna naknade za korištenje ličnog putničkog automobila isti se vrši na način da se obračuna najkraća udaljenost koju državni službenik mora prijeći prijevoznim sredstvom, a ta udaljenost se može utvrditi (izmjeriti) na geografskoj karti namijenjenoj vozačima i ona je mjerodavna prilikom određivanja stvarne udaljenosti službenog putovanja.

- Na sličan način je članom 14. stavom 1. tačkom 2. Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak propisana visina naknade troškova prevoza na posao i sa posla u slučaju korištenja vlastitog automobila -15% cijene 1 l po pređenom kilometru, a najviše do iznosa 1,5 mjesečne karte u javnom saobraćaju
- Međutim, članom 13. stavom 2. Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak, u slučaju obračuna koristi kod upotrebe službenog vozila u privatne svrhe – pređena kilometraža se množi **sa 20% prosječne cijene naftnih derivata po pređenom kilometru**
- U skladu sa navedenim, ako se obračun naknade vrši za, recimo, pređena 23 km sopstvenim automobilom u službene svrhe, pravilan obračun bi bio slijedeći: $23 \text{ (km)} \times 2,50 \text{ KM} \times 15\% = 8,60 \text{ KM}$, što predstavljaju prihod koji **ne ulazi** u dohodak od nesamostalne djelatnosti

Korištenje službenih mobitela u privatne svrhe i privatnih mobitela u službene svrhe

- Kod korištenja službenog mobitela, u principu, ispostavljene račune telefonske kompanije na ime društva trebalo bi tretirati kao porezno priznate rashode, ali se u tom kontekstu ne bi mogli priznati računi koji glase na ime zaposlenika kao porezno dopušten rashod.
- Međutim, društvo može donijeti internu odluku o priznavanju odgovarajućeg iznosa troškova telefona u službene svrhe, odnosno o kupovini telefonskih kartica u određenom iznosu za zaposlenike.
- *Inače, članom 14. Pravilnika o primjeni poreza na dohodak NIJE predviđena isplata neoporezive naknade za korištenje vlastitih telefona u službene svrhe*
- *Društvo može isplaćivati nadoknadu troškova korištenja telefona direktno zaposleniku, odnosno može plaćati račune telefona koje glase na ime zaposlenika; međutim, u oba slučaja riječ je o **koristi, koja bi ušla u prihod od nesamostalne djelatnosti i bila oporeziva porezom na dohodak i punom stopom doprinosa.***

Prihodi koji ne ulaze u dohodak od nesamostalne djelatnosti i koji ne podliježu oporezivanju su:

- pomoć za gubitke nastale kao posljedica elementarnih nepogoda i pomoći po osnovu povreda i bolesti koje isplaćuje poslodavac zaposleniku ili članu njegove porodice, isplaćene do visine utvrđene posebnim propisima;
- hrana koju poslodavac obezbjeđuje zaposlenicima u svojim prostorijama do vrijednosti naknade za topli obrok, koja je utvrđena posebnim propisima;
- smještaj koji poslodavac obezbjeđuje zaposleniku na mjestu gdje se obavlja djelatnost ako je neophodno korišćenje smještaja za zaposlenika radi obavljanja radnog zadatka;

- smještaj i plaćanje troškova smještaja osiguranog za javne funkcionere zaposlene u diplomatskim i konzularnim predstavništvima u inostranstvu i druge naknade isplaćene do visine utvrđene posebnim propisima (član 14. Pravilnika);
- pokloni koje poslodavci daju zaposleniku jedanput ili više puta u toku poreznog perioda povodom državnih i/ili vjerskih praznika ili jubileja firme, čija ukupna vrijednost nije veća od vrijednosti koja je jednaka 30% prosječne mjesečne neto plaće koju objavljuje Federalni zavod za statistiku za mjesec kada se daje poklon;
- otpremnine u slučaju otkaza ugovora o radu shodno članu 10 . stav (4) tačka 6. Zakona o porezu na dohodak koja je isplaćena zaposleniku do iznosa koji čini 70% prosječne mjesečne plaće u posljednja tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu, za svaku NAVRŠENU godinu rada kod poslodavca – isplatioca otpremnine

Ne smatraju se prihodima od nesamostalne djelatnosti koristi koji poslodavac daje zaposleniku, a koje su u interesu obavljanja djelatnosti:

- Posebna radna odjeća sa znakom poslodavca,
- Posebni ljebarski pregledi po osnovu posebnih propisa,
- Sistemski kontrolni ljebarski pregledi za sve zaposlene,
- Razni oblici obrazovanja i stručnog usavršavanja u vezi sa registrovanom djelatnošću koji su neophodni za ostvarivanje prihoda poslodavca i sl.

Naknade za stručno usavršavanje i obrazovanje

- U principu, naknade uplaćene od strane poslodavca za zaposlenika po osnovu raznih oblika obrazovanja smatraju se koristima kao sastavnom dijelu bruto plaće koju zaposleniku isplaćuje poslodavac (što znači da se porez na dohodak i doprinosi obračunavaju na način propisan za nesamostalnu djelatnost)

Izuzetno, navedeni prihodi ne smatraju se koristima samo u slučajevima kada se obrazovanje i stručno usavršavanje vrši u vezi sa obavljanjem djelatnosti poslodavca i neophodno je za ostvarivanje njegovih prihoda (prekvalifikacija zaposlenika, razni kursevi, seminari i slično)

- *U slučaju naknadnog obrazovanja u okviru ustanovljenog obrazovnog sistema (srednje, visoko školstvo, postdiplomski studij) uz rad, nije riječ o obrazovanju koje je u interesu obavljanja djelatnosti poslodavca niti su konkretni rashodi za poslodavca (prihodi za zaposlenika) neophodni za ostvarivanje prihoda poslodavca, jer isti može sklopiti ugovor o radu sa osobom koja ispunjava uslov potrebnog nivoa obrazovanja u konkretnom zanimanju, odnosno profesiji*

Član 14. Pravilnika

Prihodi koji ne ulaze u dohodak od nesamostalne djelatnosti i koji ne podliježu oporezivanju su:

1) **Naknade troškova službenog putovanja i naknade za rad na terenu:**

a) **naknade troškova službenog putovanja** obuhvataju: naknadu za smještaj, ishranu i prijevozne i druge troškove utvrđene Uredbom o naknadama troškova za službena putovanja

- Ove naknade se smatraju neoporezivim prihodom poreznog obveznika ako su isplaćene fizičkom licu koje kod isplatioca ima status zaposlenika i ako su utvrđene po kriterijima i isplaćene pod uslovima, na način i najviše do iznosa propisanih u skladu sa zadnjim izmjenama i dopunama Uredbe odnosno Odluke koja važi u momentu isplate naknade
- Neoporezivi iznos naknade troškova službenog putovanja, utvrđen navedenim propisima za budžetske korisnike, važi i za druge porezne obveznike.

- Ako se troškovi službenog putovanja isplate zaposleniku u iznosima većim od propisanih, smatrat će se oporezivim prihodom primaoca naknade po osnovu nesamostalne djelatnosti
- Ako se navedeni troškovi službenog puta isplate fizičkom licu koje kod isplatioca naknade nema status zaposlenika, smatrat će se prihodima primaoca naknade po osnovu drugih samostalnih djelatnosti, odnosno naknadom isplaćenom po osnovu ugovora o djelu ili autorskim honorarom

- Postoje određena razmišljanja poslodavaca da vozači nemaju pravo na dnevnice, s obzirom da je na njihov redovan posao (vozača)
- Potrebno je naglasiti da **dnevnic**a predstavlja **naknadu za ishranu** na službenom putovanju, a ne plaću, tj. naknadu za rad zaposlenika, te da zaposlenik-vozač ima pravo na odgovarajuću dnevnicu tokom službenog putovanja
- Inače, Zakonom o radu propisuje se maksimalni sedmični broj redovnih radnih sati (40 sati), način utvrđivanja mjesečne minimalne plaće (min. satnica x broj radnih sati x broj dana); sve to obavezno se prijavljuje u Jedinostveni sistem PU FBiH putem obrasca MIP-1023

- Nije moguće prijaviti niti plaćati zaposleniku rad preko zakonom propisanog broja radnih sati (redovni i prekovremeni), a posebno ne za 24-satno vrijeme provedeno na službenim putovanjima
- Upravo zbog navedenih činjenica službeno putovanje ima poseban tretman u propisima o radu i poreznim propisima; omogućena je neoporeziva isplata troškova službenih putovanja, uključujući i dnevnice.
- ***Napomena:*** Ne može se isplatiti dnevnicu za službeno putovanje, naprimjer komercijalistima, koji svakodnevno obilaze teren ili vozačima ako u toku radnog vremena službeno obavljaju posao u različitim mjestima

Obračun dnevnica za inostranstvo

- Dnevnice određene za stranu državu u koju se službeno putuje obračunavaju se od dana (sata) početka službenog putovanja u inostranstvo do dana (sata) povratka na odredište.
- Ako se službeno putuje u više zemalja, dnevnicu se obračunava proporcionalno vremenu boravka u svakoj od stranih zemalja
- Za svako zadržavanje odnosno proputovanje kroz stranu državu koje traje duže od 12 sati obračunava se dnevnicu za tu stranu državu

Visina dnevnica

- Dnevnicu za putovanje u zemlji iznosi **25,00 KM**, a prema Uredbi, **visina dnevnica za putovanje u inostranstvo utvrđena je u iznosu od 90,00 do 150,00 KM**, zavisno od zemlje u koju se putuje (iznos od 90,00 KM propisan je za Makedoniju, 100 za Srbiju i Crnu Goru, a iznos od 110,00 KM za Hrvatsku i Sloveniju)
- *Ako je na službenom putovanju osigurana besplatna ishrana, tj. **TRI OBROKA**, pripadajuća dnevnicu se umanjuje za 30%*

Primjer:

- U slučaju upućivanja radnika/zaposlenika u Hrvatsku na službeni put, već nakon proteka 12 sati od mjesta rada isti stiče pravo na obračun dnevnice propisane za putovanje u Hrvatsku, koja iznosi 110 KM.
- **KOMENTAR** za mogućnost isplate nižeg iznosa dnevnice

b) naknade za rad na terenu (terenski dodatak) pod uslovom da se rad obavlja van mjesta zaposlenja i da traje duže od 30 dana neprekidno:

- 20% od iznosa propisane dnevnice, ako su na terenu osigurani smještaj i ishrana od strane poslodavca
- do 70% iznosa propisane dnevnice, ako je na terenu osigurana samo ishrana
- do visine propisane dnevnice ako je na terenu zaposleniku osiguran samo smještaj

Dokumentacija za rad na terenu:

- *odluka direktora kojom se definiše način upućivanja zaposlenika za rad na terenu,*
- *spisak prisutnih zaposlenika za rad na terenu,*
- *mjesečni isplatni spisak sa potpisima svih pojedinačnih zaposlenika i ovjerom od strane finansijskog rukovodioca i*
- *drugo*

Primjeri:

- *Zaposlenici su upućeni u Rumuniju, te iz određenih razloga (npr. zbog praznika u Rumuniji) borave na terenu 20 dana neprekidno, a ne 30 dana*
- *Postavlja se pitanje odnosi načina tretiranja naknada za navedene slučajeve – kao terenski dodatak ili kao dnevnic na službenom putu*
- *U konkretnom slučaju vrijeme provedeno na terenu (20 dana neprekidno), može se tretirati kao dio terenskog rada koji se nastavlja nakon prekida rada zbog navedenih razloga, te bi naknade po ovom osnovu trebalo obračunavati kao terenski dodatak, a ne kao dnevnice na službenom putu*

- *Potrebno je razlikovati od rasporeda zaposlenika na radno mjesto van njegovog prebivališta od rada na terenu*
- *Ukoliko se, u skladu sa Pravilnikom o radu, radi o stalnom rasporedu zaposlenika, nije riječ o terenskom radu*
- *U tom slučaju zaposlenici ne ostvaruju pravo na naknadu po osnovu rada na terenu, već samo pravo na naknadu troškova prevoza u visini koštanja cijene karte međugradskog prevoza*

2) Naknade ostalih troškova zaposlenicima i to:

naknada troškova prevoza na posao i sa posla u visini koštanja cijene karte gradskog, prigradskog ili međugradskog prevoza, a u slučaju korištenja vlastitog automobila saglasno unutrašnjim aktima u visini od 15% od cijene 1l benzina po pređenom kilometru na odobrenoj relaciji od mjesta stanovanja do mjesta rada, a najviše do iznosa cijene jedne i po mjesečne karte u javnom saobraćaju na odobrenoj relaciji

-

Topli obrok

- **Naknada za ishranu u toku rada (topli obrok)** u visini do **1%** od prosječne neto plaće u Federaciji prema posljednjem statističkom objavljenom podatku
- Prema **Općem kolektivnom ugovoru** od 0,5 do 1% prosječne neto plaće
- Shodno **Kolektivnom ugovoru za službenike organa uprave i sudske vlasti** 0,8 – 1% prosječne neto plaće

- Naknada za smještaj i troškove odvojenog života lica iz člana 11a. Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine, službenika i namještenika pod uslovima iz člana 4. Uredbe o naknadama koje nemaju karakter plaće ("Službene novine Federacija BiH", br. 63/10, 22/11, 66/11 i 51/12) - čije je mjesto prebivališta udaljeno više od 70 kilometara od mjesta organa državne službe u kojem vrši službenu dužnost **250,00 KM**

Članovi Vlade Federacije BiH:

- Odvojeni život 300 KM;
- Smještaj 599 KM (kada nije osiguran smještaj) ili
- Smještaj 299 KM (kada je osiguran smještaj, za troškove).

Savjetnici članova Vlade Federacije BiH:

- Odvojeni život 250,00 KM
- Smještaj 299 KM (kada nije osiguran smještaj) ili
- Smještaj 149 KM (kada je osiguran smještaj, za troškove)

- **Regres za godišnji odmor** regres za godišnji odmor u visini **do 50% od prosječne neto plaće** isplaćene u Federaciji u posljednja tri mjeseca prije isplate,
- **Otpremnina prilikom odlaska u penziju** u visini šest neto plaća zaposlenika koje su mu isplaćene u prethodnih šest mjeseci ili šest prosječnih neto plaća u Federaciji prema posljednjem statističkom podatku, ako je to povoljnije za zaposlenika (*U kolektivnom ugovoru za organe uprave i sudsku vlast definiran je iznos u visini „svojih 3-5 ostvarenih prosječnih neto plaća isplaćenih u prethodnih pet mjeseci”*)
- **Otpremnina u slučaju otkaza ugovora o radu**, shodno članu 10. stav (4), tačka 6) Zakona, ne podliježe obavezi plaćanja poreza na dohodak ukoliko je isplaćena zaposleniku do iznosa koji čini 70% prosječne mjesečne plaće u posljednja tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu, za svaku navršenu godinu rada kod poslodavca – isplatioca otpremnine

Sporazumni prekid radnog odnosa i otpremnina

- *Društvo u koje isplati otpremninu, shodno potpisanom sporazumu, u obavezi je da obračuna porez na dohodak i sve doprinose na način predviđen za nesamostalnu djelatnost*

- Neto plaću, u smislu primjene člana 14. Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak i osnove za obračun otpremnine, **čini isplaćena neto plaća tj. iznos plaće za isplatu koji se dobije kada se od neto plaće odbije porez na dohodak.**
- Inače, postoje slijedeća “mišljenja” – *„ako se uzima plaća poslije obračuna poreza, automatski je i otpremnina oporezovana, što bi bilo u suprotnosti sa odredbama Pravilnika“* koja, naravno, nisu tačna.
- Naime, u konkretnom slučaju riječ o načinu obračuna neoporezivog iznosa otpremnine i isplati novog prihoda od nesamostalne djelatnosti od strane poslodavca zaposleniku, koji prethodno nije mogao biti oporezovan jer se po prvi put isplaćuje u momentu prestanka radnog odnosa

- **Naknade troškova liječenja** teško oboljelih zaposlenika i članova njegove uže porodice, shodno članu 24. stav (5) Zakona o porezu na dohodak , u visini stvarnih troškova prema dokumentaciji
- **Naknada troškova sahrane u slučaju smrti zaposlenika ili članova njegove uže porodice, kao i smrti penzionisanog zaposlenika**, u visini stvarnih troškova sahrane, a najviše četiri prosječne mjesečne plaće isplaćene u Federaciji za prethodna četiri mjeseca prije donošenja rješenja o isplati naknade
- *Kolektivnim ugovorom za službenike organa uprave i sudske vlasti, definiran je iznos jednokratne pomoći u slučaju bolesti u visini od 1-2 prosječne neto plaće, a za slučaj smrti (službenika ili člana uže porodice), 2-4 prosječne neto plaće*

Jubilarne nagrade za navršeni određeni broj godina neprekidnog radnog staža zaposlenika kod istog poslodavca i to:

- za navršenih pet godina 0,5 prosječne mjesečne neto plaće
- za navršenih deset godina 1 prosječne mjesečne neto plaće
- za navršenih petnaest godina 1,25 prosječne mjesečne neto plaće
- za navršenih dvadeset godina ... 1,50 prosječne mjesečne neto plaće
- za navršenih dvadesetpet godina 1,75 prosječne mjesečne neto plaće
- za navršenih trideset godina 2 prosječne mjesečne neto plaće
- za navršenih tridesetpet godina ... 2,50 prosječne mjesečne neto plaće

Osnovica za utvrđivanje visine jubilarne nagrade je prosječna plaća ostvarena u Federaciji BiH u prethodna tri mjeseca, u momentu isplate iste, a prema posljednjem statističkom podatku

Napomene:

- **Nakon 12. novembra 2016. godine, službenici i namještenici više ne ostvaruju pravo na jubilarnu nagradu (nakon izmjene Kolektivnog ugovora)**
- *Općim kolektivnim ugovorom nisu utvrđeni iznosi naknada na koje radnici imaju pravo (osim toplog obroka), već je utvrđeno da će se na navedene naknade regulirati granskim ugovorima (službeni put, otpremnine, naknade za slučaj bolesti i smrti, troškovi službenog putovanja, prijevoza, regresa). Jubilarna nagrada nije navedena kao pravo zaposlenika; međutim, ista je precizirana kao neoporezivi iznos prema propisima o porezu na dohodak*

- **Novčane pomoći zaposlenicima** i to:
 - a) novčane pomoći u slučaju:
 - teške invalidnosti zaposlenika (najmanje 60% invaliditeta),
 - teške bolesti zaposlenika ili članova njegove uže porodice i
 - hirurških intervencija na zaposleniku izvršenih iz zdravstvenih razloga i po
 - preporuci ljekara, jednokratno u visini tri prosječne plaće zaposlenika isplaćene u prethodna tri mjeseca ili u visini tri prosječne neto plaće u Federaciji prema posljednjem statističkom podatku, ako je to povoljnije za zaposlenika.

- **Pokloni**, shodno članu 10. stav (4) tačka 5. Zakona, koje poslodavci daju zaposleniku u novcu stvarima, uslugama ili pravima, povodom državnih i vjerskih praznika i/ili jubileja firme i sl., ne podliježu obračunavanju i plaćanju poreza na dohodak ako njihova ukupna vrijednost na godišnjem nivou nije veća od vrijednosti koja je jednaka iznosu 30% prosječne mjesečne plaće koju objavljuje Federalni zavod za statistiku za mjesec kada se daje poklon

Tratman naknade isplaćene direktoru koji poslovodnu funkciju obavlja bez zasnivanja radnog odnosa

- Odredbom člana 27. Zakona o radu propisano je da direktor može poslovodnu funkciju obavljati u radnom odnosu ili bez radnog odnosa, u skladu sa pravilnikom o radu.
- Ukoliko fizičko lice, rezident, funkciju direktora uprave obavlja bez zasnivanja radnog odnosa, primanja odnosno naknade koje ostvaruje po osnovu te funkcije, bez obzira pod kojim nazivom ili u kojem obliku su isplaćena, imaju karakter dohotka od druge samostalne djelatnosti iz člana 12. stav 4. tačka 2. Zakona o porezu na dohodak
- Navedena primanja podliježu sljedećim obavezama koje je isplatilac dužan obračunati, obustaviti i uplatiti:

- doprinosa iz osnovice za osnovno zdravstveno osiguranje na teret osiguranika po stopi od 4% koja je propisana članom 10a. stav 1. tačka 1. Zakona o doprinosima („Službene novine Federacije BiH“, br. 35/98, 54/00, 16/01, 1/02, 17/06, 14/08 i 91/15),
- akontacije poreza na dohodak po stopi od 10% od osnovice koju čini bruto naknada umanjena za iznos doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje, s tim da se, shodno članu 30. stav 2. Zakona, kod utvrđivanja osnovice za obračun akontacije poreza na isplaćene naknade po ovom osnovu ne uzima u obzir lični odbitak iz člana 24. Zakona,
- doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, na osnovicu, na teret isplatioca po stopi od 6% koja je propisana članom 10a. stav 1. tačka 2. Zakona o doprinosima,
- posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća po stopi od 0,5% od neto isplaćenog iznosa naknade, u skladu sa tačkom 3. Uputstva o načinu obračunavanja i uplati posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj 81/08) i
- opće vodne naknade po stopi od 0,5% od neto isplaćenog iznosa naknade, u skladu sa odredbama Pravilnika o načinu obračunavanja, postupku i rokovima za obračunavanje i plaćanje i kontroli izmirivanja obaveza na osnovu opće vodne naknade i posebnih vodnih naknada („Službene novine Federacije BiH“, br. 92/07, 46/09, 79/11 i 88/12).

Direktor u radnom odnosu

- Ako se radi o fizičkom licu, koje je u radnom odnosu u društvu po osnovu obavljanja funkcije direktora/člana uprave, **njegova primanja od obavljanja navedene funkcije, bez obzira pod kojim nazivom ili u kojem obliku su isplaćena, imaju karakter prihoda od nesamostalne djelatnosti**, u smislu odredbi člana 10. Zakona o porezu na dohodak, za koje se obračun, obustava i uplata akontacije poreza na dohodak vrši na način propisan članom 27. Zakona o porezu na dohodak
- Za navedeno lice, koje je u radnom odnosu u društvu po osnovu obavljanja funkcije direktora/člana uprave, lična primanja podliježu obavezi obračunavanja i uplate doprinosa po stopama iz člana 10. Zakona o doprinosima
- U slučaju kada osiguraniku (direktoru) prestaje radni odnos zbog odlaska u penziju, nije više u radnom odnosu, a ostaje na funkciji direktora, u sudskom registru ne dolazi do promjene podataka vezano za odgovorno lice za zastupanje, uz predočenje ugovornog odnosa direktora sa firmom Poreznoj upravi, na zahtjev istog, Porezna uprava treba da izvrši odjavu osiguranja putem Obrasca JS3100

Radnici i direktori – nerezidenti i način oporezivanja njihovih prihoda

- Ranije se nerezidentom smatralo fizičko lice koje je na teritoriji Federacije boravilo manje od 183 dana, a prema proširenoj definiciji iz posljednje izmjene Zakona o porezu na dohodak, nerezidentom se smatra fizičko lice koje na teritoriji Federacije nema prebivalište i stalno boravište, a koje na teritoriji Federacije boravi manje od 183 dana
- Fizička lica – nerezidenti koja ne podliježu oporezivanju su: šefovi, osoblje i članovi njihovih domaćinstava stranih diplomatskih misija, funkcioneri i stručnjaci programa za tehničku pomoć OUN-a, konzuli i osoblje konzulata, posluga u stranim diplomatskim i konzularnim predstavništvima, ako nisu državljani BiH i za dohodak koji ostvare za svoju diplomatsku, konzularnu i druge aktivnosti

Angažovanja stranaca-nerezidenata

- Postupanje pravnog lica zavisit će od toga da li se strani državljanin prima u stalni radni odnos ili će lica koja nisu zaposlenici društva biti povremeno angažovana kao zaposlenici pravnog lica iz inostranstva
- Ako se sa nerezidentom sklopi ugovor o radu, nerezident se tretira kao i svi ostali zaposlenici, osim što taj nerezident ne ostvaruje pravo na umanjenje osnovice za obračun poreza na dohodak po osnovu ličnih odbitaka, dok ne protekne 183 dana i stekne status rezidenta

- U praksi je čest slučaj “slanja” zaposlenika iz inostranstva iz firme osnivača (“majka”) u firmu “kćerku” radi edukacije domaćih zaposlenika, raznih menadžerskih poslova i slično
- U tom slučaju, nerezidentna firma “majka” trebalo bi da ispostavi fakturu za izvršene usluge njihovog zaposlenika u “kćerki”
- Domaće rezidentno pravno lice – “kćerka” u pravilu je dužno da fakturu umanji za 10% poreza po odbitku, primjenom člana 38. Zakona o porezu na dobit ukoliko ne postoji Ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja BiH i države firme “majke”.
- U suprotnom slučaju – ne pošto BiH nije rezidentna, nego je za firmu “majku” država izvora! KOMENTAR
- *Fizičko lice - nerezident u tom slučaju nije obveznik poreza na dohodak niti doprinosa u Federaciji BiH, pošto je zaposlenik u inostranoj državi, u kojoj se obračunavaju pridajući porezi*

- Ukoliko firma “majka” fakturiše firmi “kćerki” troškove plaće, koristi i slično **za svog zaposlenika** koga je poslala da obavlja poslove u firmi kćerki u Federaciju BiH, prilikom plaćanja navedene fakture, rezidentno pravno lice, također, umanjuje fakturu za 10%-tni iznos poreza po odbitku (ako nema Ugovor)
- Ukoliko rezident obračuna i uplati poreza po odbitku „na svoj teret” potrebno je koristiti preračunatu stopu od 11,11% na bruto osnovicu ostvarenog prihoda nerezidenta i isti je porezno NEPRIZNAT rashod, pošto je porez trebalo platiti u državi nerezidenta, shodno međudržavnom ugovoru.
- Međutim, porez po odbitku koji je porezni obveznik obračunao i platio na svoj teret, a sa državom primaoca prihoda **ne postoji** Ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, predstavlja **porezno priznat rashod**.

- Čest je slučaj da za nerezidentno fizičko lice firma “majka” isplaćuje plaću i ostale obaveze u inostranstvu, a društvo iz Federacije BiH obezbjeđuje za istog stan i plaća razne vrste troškova (režije, školovanje djece i slično)
- U konkretnom slučaju nije riječ o primicima po osnovi nesamostalne djelatnosti, s obzirom da nerezidentno lice nije zaposlenik domaćeg društva niti obavlja nesamostalnu djelatnost u Federaciji BiH
- *Navedeni rashodi (plaćanje zakupa stana, troškova režija, školovanja djece i td.) za društvo iz Federacije BiH predstavljali porezno nedopušteni rashod u smislu propisa o porezu na dobit*

Angažovanje nerezidenta po ugovoru o djelu

Domaće društvo dužno je da, prilikom isplata fizičkim licima u inostranstvu po osnovi ugovora od djelu i ugovora o autorskom djelu:

- Obračuna i uplati porez na dohodak primjenom stope 10% na osnovicu koju čini ukupan ostvareni prihod, te
- Da popuni i preda nadležnoj ispostavi Porezne uprave Federacije BiH, prema svom sjedištu, **obrazac PDN-1033-** Prijavu poreza na dohodak ulaganja kapitala, dobitke nagradnih igara i igara na sreću i porez po odbitku nerezidenata na prihode od povremenog obavljanja samostalne djelatnosti

- Inače, u Federaciji BiH je priznavanje plaćenog poreza na dohodak izvan Federacije BiH, prema članu 35. stav 4. Zakona o porezu na dohodak i članu 70. Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak, uređeno na način da se porez koji je rezident Federacije BiH platio izvan Federacije BiH priznaje kao plaćeni porez do iznosa koji bi na taj dohodak obveznik bio dužan platiti prema propisima o porezu na dohodak u Federaciji BiH
- Dakle, na isti način bi i nerezident Federacije BiH trebalo da ima mogućnost da u zemlji svog rezidentstva prijavi ostvareni dohodak, te da priloži potvrdu o plaćenom porezu na dohodak u Federaciji BiH, čime bi se izbjeglo dvostruko oporezivanje po istom osnovu

Plaćanje putnih troškova nerezidentima

- Shodno članu 14. stav 1. tačka 1. Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak, ako se troškovi službenog putovanja isplate fizičkom licu koje kod isplatioca naknade nema status zaposlenika, smatrat će se prihodima primaoca naknade po osnovu drugih samostalnih djelatnosti, odnosno naknadom isplaćenom po osnovu ugovora o djelu ili autorskom djelu /honoraru
- Prilikom isplate putnih troškova nerezidentima (npr. troškovi smještaja za člana uprave iz inostranstva), isplatilac je u obavezi da obračuna i uplati porez na dohodak primjenom stope 10% na osnovicu koju čini ukupan ostvareni prihod, te da popuni i preda nadležnoj ispostavi Porezne uprave Federacije BiH, prema svom sjedištu obrazac PDN-1033-Prijavu poreza na dohodak od ulaganja kapitala, dobitke nagradnih igara i igara na sreću i porez po odbitku nerezidenata na prihode od povremenog obavljanja samostalne djelatnosti

Porezna registracija stranih državljana

- Za **fizička lica - strane državljane** u porezne svrhe koristi se identifikacioni broj koji dodjeljuje Porezna uprava, a sastoji se od 13 cifara koji se formira na slijedeći način:
 - prvih sedam cifara predstavlja datum rođenja stranog fizičkog lica
 - osma cifra je „0“ kao oznaka stranih fizičkih lica
 - deveta, deseta i jedanaesta cifra predstavlja šifru države
 - dvanaesta i trinaesta cifra predstavlja redne brojeve od „001“ do „999“
- *Prijava za registraciju stranih državljana vrši se podnošenjem obrasca Registracija stranaca u sistem Porezne uprave - „RSFL“*

Potvrda o rezidentnosti

- Pravilnikom o izdavanju potvrde o rezidentnosti ("Službene novine Federacije BiH", broj: 15/14), koji je stupio je na snagu 27.2.2014. godine, propisane su procedure i način izdavanja i izgledu obrasca **potvrde o rezidentnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine** radi ostvarivanja prava pravnih i fizičkih lica koja proizlaze iz ugovora /sporazuma /konvencija o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, u skladu sa odredbama člana 38. **Zakona o porezu na dobit** ("Službene novine Federacije BiH", br. 97/07, 14/08 - ispravka i 39/09) i člana 35. stav (5) **Zakona o porezu na dohodak**

- **Suština izdavanja potvrda o rezidentnosti** – da je navedeno lice porezni obveznik u Federaciji BiH – da plaća porez u Federaciji BiH, čime se oslobađa obaveze plaćanja u stranoj državi, u cilju izbjegavanja dvostrukog oporezivanja i obratno
- Međutim, u praksi se dešava da se izdaje potvrda o rezidentnosti formalno, bez provjere da li je taj porezni obveznik stvarno platio porez u Federaciji BiH
- Isti je i suprotan slučaj – kod poreza po odbitku – prema mišljenjima FMF dovoljna je potvrda o rezidentnosti stranog lica, bez obzira da li je neko oslobađanje uopće propisano međunarodnim sporazumom ?

- Potvrda o rezidentnosti u Federaciji izdaje se na obrascu **POR-1** za ostvarivanje prava koja proizlaze iz ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i to:
 - 1) za umanjenje porezne obaveze
 - 2) izuzimanje od plaćanja poreza ili
 - 3) povrata ~~više~~ plaćenog poreza

- Potvrdu izdaje na osnovi podnesenog zahtjeva nadležna organizaciona jedinica Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine u kojoj se lice vodi kao porezni obveznik ili pripada po mjestu prebivališta, odnosno sjedišta pravnog lica
- **Uz zahtjev** (pored federalne administrativne takse u vrijednosti od **5 KM**) , **fizičko lice - rezident** prilaže sljedeću dokumentaciju:
 - 1) ovjerenu kopiju lične karte koja nije starija od 6 mjeseci
 - 2) potvrdu o prebivališu - CIPS, koja nije starija od 6 mjeseci
 - 3) važeći ugovor o radu zaključen sa poslodavcem u Federaciji

Uz to, **pravna lica – rezidenti** (pored zahtjeva i takse od **5 KM**) podnose **kopiju rješenja o poreznoj registraciji**

- Status **rezidenta druge države** sa kojom je potpisan i u primjeni ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, nerezident dokazuje kod rezidentnog isplatioca prihoda, potvrdom o rezidentnosti koju je izdao i ovjerio nadležni organ druge države ugovornice čiji je rezident
- Ako se radi o više isplata istom primaocu, obrazac o rezidentnosti se podnosi pri prvoj isplati, a kasnije se podnosi **svakih 6 mjeseci** ako se odnosi na dohodak, odnosno **12 mjeseci ako se odnosi na dobit**

Lični odbici i porezna kartica

- **Stav Federalnog ministarstva finansija, broj: 05-02-7461-9/09 K.Z., od 22. 04. 2010. godine**
- **ZAPOSLENIK** koji je od Porezne uprave pribavio poreznu karticu, ukoliko je u godini za koju podnosi poreznu prijavu bio u RADNOM ODNOSU SVIH 12 MJESECI, svoj dohodak ostvaren obavljanjem nesamostalne djelatnosti može umanjiti ukupnim godišnjim iznosom LIČNOG ODBITKA utvrđenim za period od **12 mjeseci**, BEZ OBZIRA na to koliko mu je poslodavac u toj godini isplatio mjesečnih plaća

OBAVLJANJE SAMOSTALNE DJELATNOSTI

(obrt, djelatnosti slične obrtu, poljoprivreda, šumarstvo bilo da se radi o osnovnoj, dopunskoj ili dodatnoj djelatnosti)

Ako samostalne djelatnosti **NIJE OBAVLJAO SVIH 12 MJESECI**, utvrđuje se od prvog dana u mjesecu u kojem je obveznik počeo obavljati djelatnost, a završava se sa 31. 12., a ako je djelatnost prestao obavljati prije isteka godine, posljednjim danom u mjesecu u kojem je obveznik prestao obavljati djelatnost

IZDAVANJEM POKRETNE I NEPOKRETNE
IMOVINE I/ILI PO OSNOVU VREMENSKI
OGRANIČENOG USTUPANJA IMOVINSKIH
PRAVA

- OD PRVOG DANA mjeseca u kojem je sklopljen ugovor o izdavanju imovine i/ili imovinskih prava, do 31. 12., odnosno do ZADNJEG DANA mjeseca u kojem je ugovor istekao

- **Porezni obveznik** koji je ostvario oporezivi dohodak **samo obavljanjem drugih samostalnih djelatnosti**, osnovu ČLANSTVA u predstavničkim organima vlasti, upravnim i/ili nadzornim odborima i slično godišnji iznos ličnog odbitka utvrdit će za period od ONOLIKO MJESECI KOLIKO je, prema zaključenom(im) ugovoru(ima) poreznom obvezniku, u toj godini ISPLAĆENO OPOREZIVIH NAKNADA

- ☐ Po osnovu UGOVORA O DJELU ILI AUTORSKIM HONORARIMA, lični odbitak se utvrđuje za period od PRVOG DANA u mjesecu u kojem je **SKLOPLJEN** ugovor o djelu i/ili autorskom honoraru DO ZADNJEG DANA u mjesecu u kojem je **IZVRŠENA** isplata naknade (honorara)
- ☐ Ako se DATUM sklapanja ugovora NE MOŽE UTVRDITI računat će se samo oni mjeseci u kojima je **BILO ISPLATA** naknada po osnovu ugovora o djelu ili autorskih honorara i samo za te mjesece će se moći utvrditi lični odbici na osnovu porezne kartice

- Rezidentni porezni obveznik koji je u raznim poreznim periodima ostvario oporezive dohotke iz više izvora (nesamostalna djelatnost, samostalna djelatnost, druga samostalna djelatnost, imovina i imovinska prava) godišnji iznos ličnog odbitka utvrdit će za porezni period koji je, zavisno od izvora, trajao najduže

GODIŠNJA PRIJAVA

Godišnja prijava poreza na dohodak predstavlja prikaz ostvarenog:

1.godišnjeg dohotka

2.ukupnog ličnog odbitka po poreznoj kartici

3.ukupne porezne obaveze za izvještajnu godinu

Godišnjim obračunom utvrđuje se konačna obaveza poreza na dohodak i utvrđuje se da li je ista u cijelosti plaćena odnosno izmirena uplatom akontacija u toku poreznog perioda

Potrebno je znati:

1. ko su obveznici podnošenja godišnje prijave poreza na dohodak?
2. kada je fizičko lice, obveznik poreza na dohodak, **DUŽNO** podnijeti Godišnju prijavu poreza na dohodak?
3. kada fizičko lice, obveznik poreza na dohodak, **NIJE** dužno podnijeti godišnju prijavu poreza na dohodak?
4. kada fizičko lice, obveznik poreza na dohodak, **MOŽE** podnijeti godišnju prijavu poreza na dohodak?
5. koliki je konačni iznos poreza na dohodak?
6. utvrđivanje iznosa razlike poreza na dohodak za doplatu ili povrat istog i drugo?

Ko su obveznici podnošenja Godišnje prijave poreza na dohodak?

Rezidentni porezni obveznici
za dohodak ostvaren u i izvan FBiH

Nerezidentni porezni obveznici
podnose godišnju prijavu poreza na dohodak
samo za dohodak ostvaren u FBiH

KOJA FIZIČKA LICA **NEMAJU** OBAVEZU PODNOŠENJA GODIŠNJE PRIJAVE

FIZIČKA LICA – REZIDENTI koja su ostvarila SAMO dohodak po osnovu plaće isplaćene **OD STRANE SAMO JEDNOG POSLODAVCA** koji je na sve isplaćene mjesečne plaće **PRAVILNO OBRAČUNAO, OBUSTAVIO I UPLATIO POREZ NA PLAĆU** i Poreznoj upravi DOSTAVIO obrazac GIP-1022

MOGU dobrovoljno dostaviti Poreznoj upravi svoju godišnju **PRIJAVU RADI PRIZNAVANJA PRAVA NA UVEĆANI LIČNI ODBITAK** (ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE, PREMIJE ŽIVOTNOG OSIGURANJA, KAMATE ZA STAMBENE KREDITE) **ODNOSNO DA OSTVARE PRAVO NA SMANJENJE POREZNE OSNOVICE**

KOJA FIZIČKA LICA NEMAJU OBAVEZU PODNOŠENJA GODIŠNJE PRIJAVE

Lica koja su ostvarila **SAMO** prihode koji se **NE SMATRAJU DOHOTKOM**

- dividende
- penzije
- soc. pomoći i dr

Lica koja su ostvarila primanja na koje se **NE PLAĆA** porez na dohodak

- naknade za vrijeme nezaposlenosti
- prihodi po osnovu tjelesnog oštećenja
- stipendije
- kamate na štednju i dr.

GODIŠNJU PRIJAVU NISU OBAVEZNI PODNIJETI
POREZNI OBVEZNICI KOJI SU OSTVARILI:

SAMO oporezive prihode na koje im je kod
isplate porez na dohodak obračunat,
obustavljen i uplaćen (porez po odbitku) i
koji se kao takav smatra konačnom
poreznom obavezom

Dohodak po osnovu **NESAMOSTALNE DJELATNOSTI** za rad koji u jednom mjesecu nije trajao duže od **10 DANA ODNOSNO 80 SATI**, a za koji isplaćeni dohodak ne iznosi više **od 250,00 KM**

DOHODAK OD OTUĐENJA NEKRETNINA I IMOVINSKIH PRAVA

OD ULAGANJA KAPITALA - prihod po osnovu kamata od zajmova i prihodi ostvareni od isplaćenog kapitala od dobrovoljnog i dopunskog osiguranja koji je ušteđen od premija koje su bile predmetom odbitka

OD NAGRADNIH IGARA I IGARA na sreću obračunava, obustavlja i plaća organizator nagradnih igara odnosno priređivač igara na sreću

- Nerezident na prihode od povremenog obavljanja samostalne djelatnosti (umjetnici, sportisti, književnici, uključujući djelatnosti vezane za novinarstvo, radio, televiziju, te organizaciju zabavnih priredbi);
- Lica za dohodak ostvaren obavljanjem samostalne djelatnosti na koji se porez plaća u paušalnom iznosu;

KO JE **DUŽAN** DA PODNESE GODIŠNJU PRIJAVU POREZA NA DOHODAK

SVI ZAPOSLENI koji su u prethodnoj godini ostvarili:

- ☐ oporezive dohotke po **DVA** ili **IZ VIŠE IZVORA** ili
- ☐ od **DVA** ili **IZ VIŠE ISPLATITELJA**

- **PLAĆE** od DVA poslodavca (rad po pola radnog vremena, promjena poslodavca)
- Pored plaća imaju i isplate po drugom osnovu (ugovor o djelu, ugovor o obavljanju privremenih i povremenih poslova, autorski honorar, rad u komisijama, članstvo u upravnom-nadzornom odboru, poslanički paušali, stečajni upravitelji, sudci porotnici, profesionalni sportisti i sportski sudci)
- Ako se obavljala i neka dodatna ili dopunska djelatnosti

KO JE **DUŽAN** DA PODNESE....

SVAKO FIZIČKO LICE KOJE obavlja OBRTNIČKU I DRUGU SAMOSTALNU DJELATNOSTI (djelatnost obrta i djelatnosti sličnih obrtu) bili kao:

- ✓ OSNOVNO,
- ✓ DOPUNSKO ili
- ✓ DODATNO ZANIMANJE

FIZIČKA LICA KOJA SU OBAVLJALA REGISTROVANU DJELATNOST poljoprivrede i šumarstva

Dohodak od **IZNAJMLJIVANJA IMOVINE** –
pokretne i nepokretne,

- ✓ osim iznajmljivanja stanova, kuća i kreveta putnicima i turistima za koje je plaćena boravišna taksa

KO JE DUŽAN DA PODNESE PRIJAVU

Dohodak **direktno iz inostranstva** (bez posredovanja rezidentnog poslodavca);

Dohodak **u stranoj državi ili u RS ili Brčko Distriktu**

Rezident koji u toku kalendarske godine postane nerezident ili obrnuto

Rezident, kada postaje ili mu prestaje svojstvo poreznog obveznika, tj. u slučajevima:

- otuđenja (prodaje) ili likvidacije samostalne djelatnosti;
- prelaska na paušalno utvrđivanje poreza

Zaposlenik, kada su pogrešno obračunati lični odbici zbog toga što je **NETAČNO PRIKAZAO LIČNE ODBITKE** u zahtjevu za poreznu karticu ili zbog neprijavljivanja nastalih izmjena, s obzirom da mora uplatiti razliku poreza na dohodak po tom osnovu

ZAPOSLENIK, ukoliko mu je **POSLODAVAC** **nepravilno utvrdio faktor ličnog odbitka**, a nije uplatio porez na dohodak, podnio izmijenjenu specifikaciju i pravilno prikazao lične odbitke (**što je poslodavac mogao uraditi do 31.12.2012.**), pošto mora da uplati razliku poreza na dohodak

POREZNI OBVEZNICI koji **ŽELE DA OSTVARE** pravo na umanjenje porezne osnovice po osnovu ličnih odbitaka, bilo da je riječ o neiskorištenim ličnim odbicima u toku poreznog perioda ili pravu na njihovo uvećanje

Platni promet, finansijsko poslovanje, (ne)likvidnost i prihodi od nesamostalne djelatnosti

- **Da li se poslovanje preko glavnog računa odnosi i na isplatu plaće?**
- U članu 10. Zakona o platnom prometu ne pominju se neto plaće (izuzev što mogu biti predmet prinudne naplate izvršnih sudskih rješenja i presuda);
- Međutim, shodno članu 33. Pravilnika o načinu obračunavanja i uplate doprinosa, obveznici plaćanja doprinosa **dužni su istovremeno izvršiti plaćanje doprinosa i poreza na dohodak s isplatom plaća i primanja putem banke i to prijenosom sredstava s istog, redovnog računa za obavljanje registrirane djelatnosti, otvorenog u banci, na propisane uplatne račune**

- Također, u skladu sa Zakonom o doprinosima, i dalje postoji obaveza obavješćavanja Porezne uprave od strane OOPP o isplati plaća ili primanja prema kojima nisu istovremeno sa isplatom plaćeni obavezni doprinosi, te kazna ukoliko ne postupa na taj način
- *Novčanom kaznom u iznosu od 2.000,00 KM do 5.000,00 KM kaznit će se za prekršaj OOPP, koja vrši prijenos sredstava sa računa obveznika plaćanja doprinosa, ako u propisanom roku nije obavijestila nadležnu ispostavu Porezne uprave o isplati plaće ili primanja, prema kojima nisu istovremeno sa isplatom plaćeni obavezni doprinosi (član 14.c)*
- *Zato je najjednostavnije i najbolje da se neto plaće, doprinosi i porez na dohodak isplaćuju istovremeno i sa jednog računa!*
- *Ukoliko porezni obveznik koristi mogućnost uplate doprinosa prije isplate plaće, u tom slučaju bi mogao isplatiti plaću i sa nekog drugog računa, a ne glavnog.*

OBAVEZE PODUZETNIKA KOD NASTANKA NELIKVIDNOSTI

- Nelikvidnost, u smislu odredbi ovog zakona, nastaje kad poduzetnik ne može u određenom periodu izvršavati novčane obaveze koje dospijevaju u tom periodu
- *Napomena: Definicija „poduzetnika“, u smislu Zakona o finansijskom poslovanju, odnosi se na pravna lica i poduzetnike – fizička lica*
- Smatra se da je poduzetnik nelikvidan:
 - a) ako kasni više od 60 dana u izvršenju jedne ili više kratkoročnih novčanih obaveza, čiji iznos prelazi 20% iznosa njegovih kratkoročnih obaveza objavljenih u godišnjem finansijskom izvještaju za proteklu finansijsku godinu ili
 - b) ako kasni više od 30 dana sa isplatom plaće u visini ugovorene plaće, te plaćanjem pripadajućih poreza i doprinosa koje je dužan obračunati i uplatiti zajedno sa plaćom

Postupanje poduzetnika u uvjetima nelikvidnosti (član 18. Zakona)

- Poduzetnik u stanju nelikvidnosti ne smije obavljati nikakva plaćanja osim onih koja su nužna za redovno poslovanje
- Smatra se da su za redovno poslovanje nužna plaćanja za:
 - a) nabavku roba i usluga potrebnih za redovno poslovanje,
 - b) operativne troškove poslovanja (električna energija, voda i dr.),
 - c) plaće radnika,
 - d) porez na dodatnu vrijednost, akcize, doprinose za socijalno osiguranje i druge poreze koje dužnik mora obračunati i platiti u skladu sa propisima,
 - e) troškove postupaka pred javnopravnim organima,
 - f) troškove izrade dokumentacije potrebne za pokretanje i provođenje postupka finansijske konsolidacije i programa restrukturiranja

Poduzetnik u stanju nelikvidnosti ne smije poduzimati radnje koje bi za posljedicu imale oštećenje ili dovođenje povjerilaca u neravnopravan položaj, a naročito ne smije poduzimati slijedeće radnje:

- preusmjeravanje novčanih i finansijskih tokova na druga lica,
- davanje zajma,
- isplaćivanje akontacije dobiti ili dobiti,
- isplaćivanje dividende,
- obavljanje prijenosa prava na treća lica, naročito na povezana društva, nabavka putničkih automobila i rezervnih dijelova za takva prijevozna sredstva,
- izdaci za poslovne zabave i smještaj I
- izdaci obveznika za reprezentaciju.

Također, prema **članu 55. Zakona o porezu na dobit** („Službene novine Federacije BiH“, broj: 15/16):

- Obveznik ne može vršiti isplate iz dobiti ukoliko na dan isplate ima neizmirenih obaveza na osnovu direktnih poreza i/ili doprinosa ili obaveza prema zaposlenicima sa osnova prihoda od nesamostalne djelatnosti;
- Obveznik ne može davati pozajmice ili vršiti prijenos imovine na druga pravna lica ukoliko ima neizmirenih obaveza na osnovu plaćanja javnih prihoda ili obaveza prema zaposlenicima sa osnova prihoda od nesamostalne djelatnosti.
- Član 58. stav 2f) Zakona o porezu na dobit propisana je kazna od od 3.000,00 KM do 100.000,00 KM za isplatu suprotnu članu 55. Zakona.

- Poduzetnik je obavezan najkasnije u roku 60 dana od nastanka nelikvidnosti poduzeti mjere finansijskog restrukturiranja radi ponovne uspostave stanja likvidnosti
- Osim navedenih mjera nužnih plaćanja neophodnih za redovno poslovanje, poduzetnik može poduzimati i druge mjere na osnovu kojih se u skladu sa pravilima finansijske struke omogućava da poduzetnik postane likvidan
- Ukoliko se vrši **obračunsko plaćanje** u skladu sa propisom kojim se uređuje unutrašnji platni promet, **obaveze izmirene na taj način evidentiraju se putem redovnih računa kod ovlaštenih organizacija unutrašnjeg platnog prometa najmanje jednom u mjesecu, odnosno do kraja tog mjeseca u kojem su izvršena obračunska plaćanja**

Dopuštene isplate u gotovom novcu

Uredbom o uslovima i načinu plaćanja u gotovom novcu, propisano da poslovni subjekti, prilikom obavljanja registrovane djelatnosti sa svog računa mogu vršiti isplate gotovim novcem za određene namjene, kao što su:

- Isplate penzija, primanja iz oblasti boračko-invalidske zaštite i civilnih žrtava rata, kao i druga davanja fizičkim licima iz oblasti socijalne i dječije zaštite;
- Isplate akontacija putnih troškova i dnevnica za službena putovanja u zemlji i inostranstvu;
- Isplate naknada i drugih primanja koje se ne smatraju dohotkom i ne podliježu oporezivanju **u skladu sa članom 14. Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak;**

- Otkup poljoprivrednih proizvoda, šumskih plodova, ljekovitog bilja i drugih sekundarnih sirovina od fizičkih lica;
- Isplatu štete fizičkim licima po osnovu osiguranja imovine i lica, ako pojedinačni iznos ne prelazi 300,00 KM;
- Plaćanje takse konzularnim i diplomatskim predstavništvima;
- Plaćanje dobara i usluga prema drugim poslovnim subjektima, ukoliko pojedinačni iznos ne prelazi 200,00 KM;
- Otkup efektivnog stranog novca i čekova za poslovne subjekte ovlaštene za obavljanje mjenjačkih poslova;
- Isplatu sredstava fizičkim licima po odobrenim mikrokreditima;
- Isplatu dobitaka fizičkim licima, ostvarenim učešćem u igrama na sreću, koje se priređuju u skladu sa propisima koji reguliraju igre na sreću i na osnovu odobrenja Federalnog ministarstva finansija, odnosno rješenje Porezne uprave Federacije BiH
- **Povrat poreza na dodatu vrijednost u gotovini u skladu sa propisima o uslovima i načinu povrata poreza na dodatu vrijednost stranim državljanima.**

Isplate po presudama

- Propisi o porezu na dohodak (Zakon i Pravilnik) ne uređuju posebno materiju isplate potraživanja radnicima na osnovu sudskih presuda;
- U propisima FBiH je prisutan princip blagajne – na dan isplate plaća po osnovu sudske presude **primjenjuju se propisi koji su u tom momentu na snazi**, a ne propisi koji bili na snazi kada se plaća obračunavala (član 27. Zakona);
- Osnovica na koju će se obračunavati porez na dohodak i doprinosi zavisi od toga kako je u presudi suda navedeno: bruto iznos plaće (neto + porez na dohodak + doprinosi 31%) ili neto plaća.

- Prilikom preračuna neto iznosa plaće na bruto, potrebno je primijeniti formulu iz člana 20. Pravilnika o načinu obračunavanja i uplate doprinosa („Službene novine Federacije BiH“, broj: 64/08 i 81/08) radi utvrđivanja osnovice za obračun doprinosa
- Ukoliko je riječ o isplati razlika plaća koje se odnose na period nakon 1.1.2011. godine, kada je počela primjena Zakona o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa u Poreznoj upravi Federacije BiH („Službene novine FBiH“ broj 42/09 i 100/12), potrebno je da, pored specifikacija uz isplatu plaće, podnijeti **obrasce PMIP-1024 za svakog zaposlenika na koga se presuda odnosi**
- Ukoliko se radi o isplati razlike plaća za period do 31. decembra 2010, potrebno je te da podnijeti obrasce M8 prema uputama PIO/MIO za odnosne zaposlenike
- **Putem obrasca PMIP-1024 nije moguće prijaviti djelimičnu uplatu doprinosa**

- U nekim slučajevima, kada je poslodavac odjavio bivšeg zaposlenika, dužan je da retroaktivno prijavi zaposlenika, tj. da se sa popunjenim obrascima JS3100 -Prijava/Promjena/Odjava osiguranja i priloženom kopijom presude, kojom se opravdava retroaktivna prijava/odjava zaposlenika, obrati nadležnoj ispostavi Porezne uprave Federacije BiH, te, također, ima obavezu predaje svih potrebnih obrazaca uz isplatu plaće i uplatu poreza na dohodak i doprinosa Poreznoj upravi Federacije BiH (specifikacije uz isplatu plaće, obrazac PMIP-1024 i GIP-1022)

Puno i nepuno radno vrijeme

- Odredbama člana 36. Zakona o radu se definiše zaključivanje ugovora o radu sa punim i nepunim radnim vremenom
- Zaposleniku koji je zaključio ugovor o radu sa nepunim radnim vremenom omogućeno je da **zaključi više takvih ugovora** kako bi na taj način ostvario puno radno vrijeme
- Radnik koji radi sa nepunim radnim vremenom prava iz radnog odnosa ostvaruje **zavisno od dužine radnog vremena u skladu sa kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu**

- Ukoliko zaposlenik radi samo kod jednog poslodavca pola radnog vremena, porez na dohodak, u slučaju minimalne satnice, je potrebno obračunavati u skladu sa stvarnim brojem sati (4 sata) zaposlenika u toku radnog vremena, a doprinose na punu osnovicu, kao da je zaposlenik radio puno radno vrijeme (8 sati)
- Ako navedeni zaposlenik radi kod dva poslodavca, svaki od poslodavaca bio bi u obavezi da obračuna porez na dohodak i doprinose za istog zaposlenika **u skladu sa stvarnim brojem sati koje je on proveo na radu**

- Članom 14. Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak precizirani su iznosi prihoda koji ne ulaze u dohodak od nesamostalne djelatnosti i koji ne podliježu oporezivanju, između ostalog, i **maksimalni neoporezivi iznosi naknada toplog obroka, troškova prevoza i regresa**
- Ukoliko fizičko lice – obveznik poreza na dohodak primi citirane prihode od nesamostalne djelatnosti u većem iznosu od propisanih maksimalnih neoporezivih iznosa, isti ulaze u dohodak od nesamostalne djelatnosti, bez obzira da li su isplaćeni od jednog ili dva poslodavca

- Naknade toplog obroka, prevoza i regresa predstavljaju naknade čija visina bi trebala da zavisi od dužine radnog vremena, te ako radnik radi kod dva poslodavca, isti bi trebalo da isplaćuju po $\frac{1}{2}$ iznosa nabrojanih naknada
- Naknada se isplaćuje u skladu sa provedenim brojem sati na poslu, što se u krajnjoj računici poklapa sa punim radnim vremenom od 8 sati za mjesec dana
- Zaposlenik, koji je zaključio dva ugovora o radu po 4 sata kod dva različita poslodavca, ima pravo na godišnji odmor u skladu sa propisima o radu
- Praktično, jedina mogućnost za ostvarenje prava na odmor u navedenom slučaju je istovremeno korištenje odmora kod oba poslodavca, naravno, uz prethodni dogovor sa istima

Prijedlozi novih propisa o porezu na dohodak i doprinosima – način oporezivanja naknada

- Ukoliko Federalno ministarstvo finansija donese izmjene i dopune Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak u smislu brisanja naknada za topli obrok i prevoz iz člana 14. Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak, navedene naknade koje poslodavac isplaćuje zaposleniku će imati tretman dohotka od nesamostalne djelatnosti i na iste će se plaćati porez na dohodak i doprinosi na način predviđen za nesamostalnu djelatnost

Navedene oporezive iznose naknada poslodavac će biti dužan da iskazuje na:

- na platnoj listi, kao druge prihode od nesamostalne djelatnosti isplaćene u novcu, što znači da će se posebno iskazivati plaća, a posebno oporezivi iznosi naknada za topli obrok i prevoz;
- **u obrascu MIP-1023** – novčani iznosi navedenih naknada za topli obrok i prevoz će se iskazivati na dijelu 2, polje 9 – Koristi i drugi oporezivi prihodi od nesamostalne djelatnosti, što znači da se u ovom obrascu plaća iskazuje odvojeno od drugih novčanih prihoda od nesamostalne djelatnosti.
- **u obrascu specifikacije uz isplatu plaće -2001**(u dijelu 1. označava se polje 8) – Plaće u novcu, te će se iznosi plaća i naknada u novcu, te porezne obaveze po istima iskazivati zajedno tj.sabrani u specifikaciji;
- **u obrascu OLP – 1021 i u obrascu GIP-1022**, u kojima se, inače, iskazuju posebno sva primanja u novcu, a posebno koristi u stvarima i uslugama, dodatni oporezivi prihodi od naknada za troškove toplog obroka i prevoza će se iskazivati zajedno sa plaćom;

Bolovanja – povrat poreza

- Prema članu 6. stav 1. točka 1. Zakona o porezu na dohodak, porez na dohodak ne plaća se, između ostalog, i na prihode na osnovu naknada za vrijeme nezaposlenosti i spriječenosti za rad koji su isplaćeni na teret vanbudžetskog fonda
- Porez na dohodak ne plaća se na prihode na osnovu naknada za vrijeme nezaposlenosti i spriječenosti za rad koji su isplaćeni na teret vanbudžetskog fonda
- U Obračunski list plaća (obrazac OLP-1021) i Godišnji izvještaj o ukupno isplaćenim plaćama i drugim ličnim primanjima (obrazac GIP-1022) unose se isključivo oporezivi prihodi od nesamostalne djelatnosti

U Uputstvu za sačinjavanje i podnošenje obrasca MIP-1023 predviđeno je više različitih vrijednosti polja 2. dijela 2. Obrasca – Vrsta isplate, za različite pojedinačne slučajeve:

- 1** isplata samo plaće,
- 2** plaća, koristi i ostale isplate na koje se plaćaju porezi i dopinosi
- 5** naknada za bolovanje preko 42 dana koju isplaćuje poslodavac za svoje zaposlenike,
- 6** naknada za bolovanje preko 42 dana koju Zavodi zdravstvenog osiguranja isplaćuju neposredno korisnicima, a za koju se uplaćuju doprinosi,
- 10** istovremena kombinacija vrsta isplata 1 i 5 ili 2 i 5,

- Isplate na koje se plaćaju porez na dohodak i doprinosi, imaju tretman oporezivih prihoda od nesamostalne djelatnosti u evidencijama Porezne uprave Federacije BiH, jer ih je poslodavac kao takve prijavio
- Zaposlenici koji su bili na bolovanju preko 42 dana mogu na kraju godine prilikom podnošenja godišnje prijave poreza na dohodak (GPD obrazac), **zahtijevati povrat poreza na dohodak, te dokazivati da je, zapravo, bila riječ o neoporezivim prihodima od nesamostalne djelatnosti**

Primjer: USK

- *Šifra vrste isplate 4 predviđena je za naknade za trudnička bolovanja koju Centar za socijalni rad isplaćuje neposredno korisnicima, a za koju se uplaćuju doprinosi*
- U USK Centar za socijalni rad isplaćuje naknadu zaposlenicama na trudničkom bolovanju i doprinos za zdravstveno osiguranje, a poslodavac doprinos za PIO i nezaposlenost
- **U konkretnom slučaju, Centar za socijalni rad popunjava obrazac MIP-1023 na način da unosi svoj identifikacijski broj, a u dio 2 polje 2 šifru vrste isplate treba da unese vrijednost 4, koja je i predviđena za ovu vrstu isplate.**
- Kada je riječ o uplati samo doprinosa koje poslodavac uplaćuje (za PIO i nezaposlenosti), obrazac MIP-1023 ne podnosi u slučajevima kada se plaćaju samo doprinosi
- Za navedenu svrhu propisan je obrazac PMIP-1024
- **Prilikom popunjavanja obrasca PMIP-1024, potrebno je u dijelu 1 polja 4) označiti operaciju – Prijava uplate doprinosa, a u polju 5) vrijednost 5. –Ostali slučajevi.**

Primjer: Iskazivanje refundirane naknade u MIP-u

PITANJE: S obzirom na to da je bolovanje refundirano od Zavoda za zdravstvo oslobođeno plaćanja poreza na dohodak, molim Vas za upute, u kojim kolonama MIP obrasca treba isključiti iznos koji je refundiran?

Odgovor: S obzirom na to da u konkretnom slučaju Zavod za zdravstvo refundira naknadu za bolovanje poslodavcu (bez obzira da li refundira samo iznos naknade ili naknadu sa kompletnim iznosom svih doprinosa, odnosno dijela doprinosa), **potrebno je za iznos naknade (bez doprinosa) umanjiti iznos koji se unosi na polje 16) obrasca MIP-1023 – Prihod umanjen za doprinose iz osnovice (kol. 10- kol.15)**

Kada se osnovica utvrdi na ovaj način, nadležni fondovi će primitkom obrasca MIP-1023 imati podatke o uplaćenim doprinosima na ukupnu bruto osnovicu, a osnovica za obračun poreza na dohodak će biti umanjena za neoporezivi dio naknade za bolovanje

Pripravnici – utvrđivanje osnovice

- Koja je osnovica za utvrđivanje plaće pripravnika - pravnika u advokatskoj kancelariji, uz pretpostavku da se isti stručno osposobljava za advokatske poslove?
- Zakonom o radu propisano je da za vrijeme obavljanja pripravničkog staža pripravnik ima pravo na 70% plaće utvrđene za poslove za koje se osposobljava, a da se poslodavac i pripravnik mogu dogovoriti i o većem iznosu plaće od navedenog
- Za poduzetnike koji obavljaju samostalne djelatnosti, Federalno ministarstvo finansija objavljuje osnovice za obračun doprinosa
- Osnovica za obračun doprinosa za samostalna zanimanja za 2017. godinu iznosi 1.405,00 KM

Volonteri

- Rad volontera ima karakteristike nesamostalne djelatnosti nabrojane u članu 8. Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak.
- Volonteri, ne ostvaruju oporezive vrste prihoda po osnovi nesamostalne djelatnosti, već samo prihode koji ne ulaze u dohodak od nesamostalne djelatnosti - naknade za ishranu u toku rada (topli obrok) i prevoz
- Naknade za topli obrok i prevoz koje se isplaćuju volonterima predstavljaju prihod od nesamostalne djelatnosti koji ne ulazi u dohodak od nesamostalne djelatnosti i koji ne podliježe oporezivanju ukoliko su isplaćene do limita propisanog članom 14. Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak.
- *Međutim, postoje različita mišljenja u pogledu oporezivanja naknada koje se isplaćuju volonterima...*